

6. 5. 2014

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Systém vnitřní struktury akciové společnosti po rekodifikaci - dualistická a monistická struktura řídicích orgánů

Dne 1.1.2014 nabyl v souvislosti s rozsáhlou rekodifikací soukromého práva účinnosti také zákon č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích, dále též jako „ZOK“) který spolu se zákonem č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále též jako „NOZ“) přináší v korporátním právu celou řadu změn. Jednou z novinek, které rekodifikace přináší, je možnost volby systému vnitřní organizace akciové společnosti, a to na tradiční dualistickou strukturu vnitřních orgánů, tak, jak jsme ji znali doposud, nebo strukturu monistickou. Zákon o obchodních korporacích tuto možnost odrážející současný vývoj evropského práva zakotvuje ve svém ustanovení § 396 a násl.

Dualistický systém je již klasicky tvořen představenstvem a dozorčí radou, kdy jsou klíčové funkce rozděleny mezi ty to dva orgány. Systém monistický je pak založen na principu správy jediným orgánem, jímž je dle českého zákonodárce správní rada, doplněná o statutárního ředitele. Právní úprava monistického systému je tak založena na stejném principu jako úprava evropské společnosti, již zákon také částečně přebírá. Oba systémy mají společné to, že v obou případech zůstává vrcholným orgánem valná hromada, je jí tedy ponecháno výsadní postavení, a to bez ohledu na zvolený systém vnitřní struktury řízení.

Dualistický systém

Jak bylo uvedeno výše, dualistický systém je pro české právo tradiční a nová právní úprava tak převážně vychází z té dosavadní, kdy je vnitřní struktura společnosti tvořena představenstvem jako výkonným a statutárním orgánem a dozorčí radou jako orgánem kontrolním. Samotná právní úprava představenstva a dozorčí rady tak nedosáhla ve své podstatě zásadních změn.

Představenstvo

Dle ustanovení § 163 a § 164 NOZ statutárnímu orgánu náleží veškerá působnost, kterou stanovy, zákon nebo rozhodnutí orgánu veřejné moci nesvěří jinému orgánu společnosti. Představenstvu tak náleží dle ustanovení § 435 ZOK především obchodní vedení společnosti a právo společnost zastupovat ve všech jejích záležitostech. I nadále je představenstvo voleno valnou hromadou, ledaže stanovy určí, že tak činí dozorčí rada.

Oproti předešlé právní úpravě, která kladla požadavek na minimálně tři členy představenstva, s výjimkou společností s jediným akcionářem, je nová právní úprava co do počtu členů benevolentnější a dle ustanovení § 439 ZOK má představenstvo společnosti tři členy jen v případě, že stanovy neurčí

jinak. Má-li představenstvo více jak jednoho člena, zvolí si jako kolektivní orgán svého předsedu, jemuž je dle společného ustanovení § 44 odst. 3 ZOK svěřen v případě rovnosti hlasů rozhodující hlas. Obecně je pak k přijetí rozhodnutí třeba prosté většiny hlasů přítomných členů, ledaže stanovy určí počet vyšší. Každý člen představenstva disponuje jedním hlasem.

Změny zasáhly také délku funkčního období člena představenstva, kdy neobsahují-li stanovy nebo smlouva o výkonu funkce délku funkčního období, platí, že byla pro každého jednotlivého člena sjednána na jeden rok. Stanovy tedy mohou délku funkčního období stanovit zcela odlišně, může tak být sjednáno například i na dobu neurčitou, což dřívější právní úprava neumožňovala a limitovala sjednanou délku funkčního období maximálně na pět let.

Dozorčí rada

Výrazných změn nedosáhla ani právní úprava dozorčí rady, jakožto kontrolního orgánu, který dozoruje nejen výkon působnosti představenstva, ale dohlíží především na činnost celé společnosti. Volba členů dozorčí rady valnou hromadou zůstává zachována, odpadá však ne příliš oblíbená povinnost volby části členů dozorčí rady zaměstnanci.

I v tomto případě zákon dává zakladatelům společností volnou ruku a mohou si ve stanovách sjednat libovolný počet členů dozorčí rady. Pokud tak neučiní, má dle ustanovení § 448 dozorčí rada členy tři. Předešlá právní úprava striktně stanovovala, že dozorčí radu musí tvořit nejméně tři členové s tím, že je-li členů více, musí být jejich počet navíc dělitelný třemi.

Obdobně jako v případě představenstva, tvoří-li dozorčí rada kolektivní orgán, zvolí si ze svého středu předsedu a pro přijetí rozhodnutí je nutná prostá většina přítomných členů. Každý člen dozorčí rady disponuje jedním hlasem, s tím, že i v tomto případě dopadá na předsedu společné ustanovení § 44 odst. 3 ZOK a tento v případě rovnosti hlasů disponuje hlasem rozhodujícím.

I funkční období člena dozorčí rady je upraveno obdobně jako funkční období člena představenstva, a to pouze s tím rozdílem, že zde je zákonná délka funkčního období stanovena na tři roky, není-li sjednáno jinak.

Obecně lze tedy říci, že nový zákon staví svá ustanovení více na dispozitivním charakteru a upřednostňuje vůli zakladatelů obchodních korporací, kterou mohou plně projevit právě v zakladatelských dokumentech.

Za zmínku oproti předešlé úpravě dále určitě stojí změny týkající se složení uvedených orgánů, kdy z dikce ustanovení § 154 NOZ ve spojení s ustanovením § 46 ZOK vyplývá, že členem představenstva i dozorčí rady, jakožto volených orgánů, může být nejen osoba fyzická, ale také osoba právnická. I nadále však zákon zastává dosavadní pojetí, že právnická osoba jedná prostřednictvím k tomu oprávněné fyzické osoby, zpravidla statutárním orgánem. Jak již vyplývá z výše uvedeného, zákon o obchodních korporacích také oproti dosavadní právní úpravě nevylučuje možnost, aby oba uvedené orgány byly například jednočlenné, což jistě ocení především menší subjekty v souvislosti s úsporou nákladů souvisejících se správou společnosti.

Dalším důležitým přínosem je podrobnější úprava smlouvy o výkonu funkce upravující vztah mezi obchodní korporací a členem jejího orgánu, která blíže stanoví práva a povinnosti vyplývající z předmětného vztahu. Nalezneme ji v ustanovení § 59 až 62 ZOK, oproti předešlé úpravě je tedy mnohem komplexnější. Smlouva o výkonu funkce v případě akciové společnosti, jako společnosti kapitálové, musí mít písemnou formu a musí být schválena nejvyšším orgánem společnosti, tedy valnou hromadou. Důležité je zmínit, že ve smlouvě by měl být sjednán způsob odměňování orgánu společnosti, nestane-li se tak, má se za to, že výkon funkce je bezplatný.

Monistický systém

Obecně lze říci, že v monistickém systému je vnitřní řízení akciových společností založeno pouze na jediném orgánu, který má výkonné členy, pověřené statutární činností a členy pověřené kontrolní činností. Dle českého zákona o obchodních korporacích je však monistický systém představován správní radou doplněnou o statutárního ředitele. Důvodová zpráva ZOK k dělbě monistické struktury uvádí, že statutární orgán je statutární ředitel, s tím, že je připuštěna kumulace funkcí předsedy správní rady a statutárního ředitele a kontrolním orgánem, a ve své podstatě orgánem stěžejním, je správní rada.

Správní rada

Neurčí-li stanovy jinak, má správní rada tři členy a je volena valnou hromadou. Dle ustanovení § 460 odst. 1 ZOK do její působnosti patří jakékoli věci týkající se společnosti, pokud zákonem nejsou svěřeny do působnosti valné hromady. Zde však zákonodárce jaksi opomenul zmínit existenci statutárního ředitele společnosti, jemuž dle zákona náleží obchodní vedení společnosti v rámci stanoveném správní radou. Znění tohoto ustanovení tedy není zcela jednoznačné.

Správní rada dále určuje základní zaměření obchodního vedení společnosti a dohlíží na jeho řádný výkon. Členem správní rady i zde může být dle zákonných ustanovení osoba právnická, to však s výjimkou voleného předsedy správní rady, kdy tuto funkci může dle dikce zákona zastávat jen osoba fyzická. Na postavení členů správní rady, jakožto určité období dozorčí rady, se použijí obdobně ustanovení zákona o dozorčí radě.

Statutární ředitel

Statutárnímu řediteli je pak zákonem dle ustanovení § 463 ZOK svěřeno obchodní vedení společnosti s tím, že je povinen řídit se jeho základním zaměřením určeném správní radou. Statutární ředitel je, jakožto nositel obchodního vedení, povinen jednat s péčí řádného hospodáře a odpovídá za způsobenou újmu obdobně jako členové představenstva. Na jeho postavení se pak přiměřeně použijí zákonná ustanovení o představenstvu. Stejně jako v případě předsedy správní rady, i statutárním ředitelem může být pouze osoba fyzická a vzhledem k tomu, že zákon umožňuje kumulaci funkce statutárního ředitele s funkcí předsedy správní rady, v konečném důsledku tedy může nastat situace, kdy společnost bude řídit jediný člověk jakožto člen správní rady, který zároveň zastává funkci statutárního ředitele.

Poněkud nedostatečně zodpovězenou však zůstává otázka, kdo, resp. který orgán struktury vnitřního řízení statutárního ředitele vlastně do jeho funkce volí, neboť ustanovení § 463 ZOK v odstavci prvním toto svěřuje do působnosti správní rady, zatímco ustanovení § 421 ZOK stanovující působnost valné hromady, volbu a odvolání statutárního ředitele svěřuje právě valné hromadě. Jde tedy o přímý rozpor zákonných ustanovení, který staví zakladatele akciových společností do určité právní nejistoty a do budoucna bude nutné, aby se zákonodárce s tímto nějakým způsobem vypořádal.

Závěrem

Z koncepce nového zákona je patrné, že dualistický model zůstává v české právní úpravě stěžejním, což lze dovodit i z dikce ustanovení § 396 odst. 3 ZOK, kde je zakotvena nevyvratitelná právní domněnka, že v případě pochybností platí, že je zvolen systém dualistický. Volba vnitřní struktury společnosti tak není pro její zakladatele obligatorní s tím, že zákon také nevyklučuje, aby se za dobu existence společnosti její vnitřní struktura změnila, a explicitně ve svém ustanovení § 397 odst. 1 připouští změnu vnitřního systému, a to prostřednictvím změny stanov.

Monistický systém se tedy určitě dá považovat za výhodný z hlediska zjednodušení organizace společnosti a s tím spojené úspory nákladů. Zda se však mezi českými podnikateli tato novinka dočká obliby, ukáže až sama praxe. Vzhledem k tomu, že tento systém však nemá v českém právu tradici a jeho zákonná úprava není dotvořena judikaturou, lze očekávat, že se budoucích pár let neobejde bez určitých komplikací a výkladových problémů.

Mgr. Kateřina Šperková,
advokátní koncipientka

autorka působí v advokátní kanceláři MSB Legal, v.o.s.

[MSB Legal, v.o.s.](#)

Bucharova 1314/8
158 00 Praha 13

Tel.: +420 251 566 005

Fax: +420 251 566 006

e-mail: paha@msblegal.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)